

Nr 81.

Ankom till riksdagens kansli den 10 maj 1918 kl. 7 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om utrotande av berberisbuskar å viss mark.

(2:a avd.)

Genom en den 22 februari 1918 dagtecknad, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 199, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

“Lag

om utrotande av berberisbuskar å viss mark.

1 §.

Där förhållandena inom något hushållningssällskaps område sådant påkalla, äger Konungen, på framställning av hushållningssällskapet och vederbörande landsting, förordna, att buskar av vanlig berberis (*Berberis vulgaris*) skola inom hushållningssällskapet område eller viss del därav genom jordinnehavarens försorg utrotas å mark, belägen på mindre avstånd än två hundra meter från åker; dock att förordnandet ej må omfatta dylika buskar i botaniska trädgårdar, som äro förbundna med högre undervisningsanstalter.

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 10 saml. 38 häft. (Nr 81.) 1

2 §.

I förordnande, varom i 1 § sägs, skall tillika utsättas viss tid, inom vilken utrotandet skall vara verkställt. Tiden må sättas olika för olika delar av det område, förordnandet avser.

3 §.

Uraktlåter innehavare av mark, som i 1 § avses, att inom utsatt tid verkställa föreskriven utrotning av å marken växande berberisbuskar, straffes med böter från och med tio till och med två hundra kronor, och må utrotandet på den skyldiges bekostnad verkställas genom vederbörande åklagarmyndighets försorg.

4 §.

Förseelse, varom i denna lag sägs, åtalas av allmän åklagare.

5 §.

Av böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalle en tredjedel åklagaren och återstoden kronan. Finnes särskild angivare, tage han hälften av åklagarens andel.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

6 §.

Förordnande enligt denna lag skall tillika med erinran om påföljd av förseelse däremot genom Kungl. Maj:ts befallningshavandes försorg på statsverkets bekostnad införas i länskungörelserna och i tidning inom orten samt anslås på lämpliga ställen inom det område, förordnandet avser.

7 §.

På Konungen ankommer att meddela föreskrifter angående förbud mot försäljning och plantering av berberisbuskar.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, utkommit från trycket i Svensk författningssamling.»

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande förslag, får utskottet hänvisa till propositionen.

Efter granskning av förslaget har utskottet funnit sig böra i huvudsak biträda detsamma. Endast i vissa här nedan angivna avseenden har utskottet velat ifrågasätta några mindre jämkningar däri.

Enligt 6 § skall förordnande, varom där närmare förmåles, genom Kungl. Maj:ts befallningshavandes försorg införas bland annat i tidning inom orten. Då emellertid i ett flertal fall föreskrivits, att meddelanden av här ifrågavarande slag skola införas i en eller flera tidningar inom orten, synes det utskottet lämpligare, att paragrafens bestämmelser ändras i överensstämmelse härmed. Den föreslagna övergångsbestämmelsen föreskriver, att lagen skall träda i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, utkommit från trycket i svensk författningssamling. Det synes emellertid lämpligare, att en viss bestämd dag fixeras för lagens ikraftträdande, och vill utskottet föreslå denna till den 1 augusti 1918.

Enligt vad statsrådsprotokollet ger vid handen hava professor Henning, lantbruksakademiens vetenskapsavdelning genom dess därför utsedda kommitterade m. fl. uti i ärendet avgivna yttranden ifrågasatt, huruvida ej understöd av allmänna medel i vissa fall borde lämnas för berberisbuskens utrotande. Sålunda har frambållits nödvändigheten av att så skedde inom de län, där buskarna uppträdde förvildade i större mängd eller till följd av växtplats i övrigt vore särdeles svåra att utrota, emedan borttagandet ju bleve till nytta ej blott för den egendom, på vilken buskarna förekomme, utan även för omgivande trakt. Ersättningens storlek borde bestämmas med häusyn till arbetets omfång och den nytta därav, som beräknades komma den egna eller grannarnas åkerjord till godo, varjämte arbetets planläggning, tillsynen över dess utförande och bestämmandet av ersättningens storlek borde uppdragas åt hushållnings-sällskapen genom deras underavdelningar i de särskilda orterna.

I ett från centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet utgivet meddelande har uppvisats, att det huvudsakligen vore i vissa landsdelar, som busken såsom förvildad uppträdde mera allmänt och där utrotandet av denna växtart kunde vara förenat med större arbete och kostnader. Detta vore förhållandet med Uppland, Södermanland, vissa delar av Västmanland och Närke, Östergötland, vissa delar av Västergötland, Jönköpings och Kalmar län samt Blekinge. I övriga delar av landet förekomme busken såsom förvildad mera sporadiskt och utrotning av enstaka förvildade buskar borde därför ej stöta på några större svå-

righeter. Odlade buskar torde mera sällan förekomma i sådan utsträckning på en egendom, att det kunde vålla några större kostnader att utrota desamma.

Med stöd av centralanstaltens ovanberörda meddelande har professor Henning, under framhållande av omöjligheten att göra några noggranna beräkningar, uttalat, att för de tio län, i vilka busken enligt den gjorda undersökningen allmänt förekomme, torde behövas i medeltal 12,000 kronor till understöd, eller tillsammans 120,000 kronor, varav hälften borde lämnas av enskilda, kommuner, landsting eller hushållningssällskap. Statens bidrag skulle enligt Hennings förslag beräknas till 60,000 kronor, fördelade på fyra år, och förmenar Henning, att dessa medel lämpligen kunna tagas ur den så kallade »undsättningsfonden», från vilken betydliga understöd lämnats för utrotandet av ollonborrar.

Departementschefen har ansett sig ej kunna tillstyrka, att gottgörelse för buskens utrotande lämnas av statsmedel. Vad den odlade busken anginge borde enligt departementschefens förmenande skyldighet att utrota densamma icke vålla någon kostnad eller möda att tala om, och då den odlades allenast som prydnadsväxt, syntes ersättning för förlusten av densamma icke skäligen böra ifrågakomma. Beträffande den vilt växande busken borde arbetet med dess utrotande ofta nog uppvägas av minskade eller helt uteblivna härjningar av svartrosten inom jordägarens fastighet, och ansåges för övrigt praktiska svårigheter möta för ett rättvist utmätande av beloppet.

Den av departementschefen sålunda uttalade mening kan utskottet ej dela. Med hänsyn till den spridning berberis numera vunnit i vissa trakter av landet, torde nämligen ett utrotande av densamma vara förenat med ganska avsevärda kostnader. Det synes därför utskottet obilligt, att exempelvis för det fall, att berberisbuskar förekomma rikligt å en egendom i gränsen mot en annan, ägaren av den förra skall utan något som helst understöd draga försorg om buskarnas borttagande, ehuru kanske innehavaren av den intillgränsande egendomen drager hela nyttan av arbetet. Än tydligare framträder detta, om egendomen är belägen invid gränsen av två hushållningssällskaps områden samt beträffande blott det ena av dessa områden utfärdats sådant förordnande, som i 1 § sägs. Med hänsyn särskilt fästad vid dessa fall anser utskottet, att understöd av allmänna medel bör lämnas, där arbetet med buskarnas utrotande kan anses synnerligen betungande. Förslag till ersättningens storlek bör därvid, på sätt föreslagits, lämpligen uppgöras av hushållningssällskapen, varvid hänsyn bör tagas till arbetets omfång och den nytta därav, som kan beräknas komma den egna eller grannarnas åkerjord tillgodo.

Beträffande det framställda förslaget att för ifrågavarande ändamål medel borde utgå från den s. k. undsättningsfonden, vilken utgöres av de medel, som jämlikt riksdagens skrivelser den 12 maj 1868 och den 6 mars 1889 blivit ställda till Kungl. Maj:ts disposition för behövandes undsättning vid missväxt eller felslagen skörd eller då allmännare nöd i någon ort av annan orsak uppstått, vill utskottet erinra, att denna fonds tillgångar torde vara erforderliga för det ändamål, för vilket de äro avsedda. Med hänsyn härtill synes utskottet lämpligare, att medel beredas genom särskilt av riksdagen beviljat anslag. Anslag bör enligt utskottets uppfattning utgå första gången för år 1919 och skulle enligt Hennings beräkning av statsmedel för ändamålet under detta år erfordras ett belopp av 15,000 kronor, vilket belopp sålunda torde böra uppföras å extra stat.

Utskottet vill slutligen uttala, att det synes vara önskvärt, att staten på lämpligt sätt bringar kännedom om berberisbuskens utseende och smittoförande egenskaper samt sättet för dess utrotande.

Under åberopande av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att riksdagen må,

1) med förklarande, att Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke kunnat av riksdagen oförändrat antagas, i anledning av ifrågavarande proposition för sin del antaga följande

Lag

om utrotande av berberisbuskar å viss mark.

1 §.

Där förhållandena inom något hushållningssällskaps område sådant påkalla, äger Konungen, på framställning av hushållningssällskapet och vederbörande landsting, förordna, att buskar av vanlig berberis (*Berberis vulgaris*) skola inom hushållningssällskapet område eller viss del därav genom jordinnehavarens försorg utrotas å mark, belägen på mindre avstånd än två hundra meter från åker; dock att förordnandet ej må omfatta dylika buskar i botaniska trädgårdar, som äro förbundna med högre undervisningsanstalter.

2 §.

I förordnande, varom i 1 § sägs, skall tillika utsättas viss tid, inom vilken utrotandet skall vara verkställt. Tiden må sättas olika för olika delar av det område, förordnandet avser.

3 §.

Uraktlåter innehavare av mark, som i 1 § avses, att inom utsatt tid verkställa föreskriven utrotning av å marken växande berberisbuskar, straffes med böter från och med tio till och med två hundra kronor, och må utrotandet på den skyldiges bekostnad verkställas genom vederbörande åklagarmyndighets försorg.

4 §.

Förseelse, varom i denna lag sägs, åtalas av allmän åklagare.

5 §.

Av böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalle en tredjedel åklagaren och återstoden kronan. Finnes särskild angivare, tage han hälften av åklagarens andel.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

6 §.

Förordnande enligt denna lag skall tillika med erinran om påföljd av förseelse däremot genom Kungl. Maj:ts befallningshavandes försorg på statsverkets bekostnad införas i länskungörelserna och *i en eller flera tidningar* inom orten samt anslås på lämpliga ställen inom det område, förordnandet avser.

7 §.

På Konungen ankommer att meddela föreskrifter angående förbud mot försäljning och plantering av berberisbuskar.

Denna lag skall träda i kraft den 1 augusti 1918.

2) till bestridande av kostnaderna för berberisbuskens utrotande i de trakter av landet, där den förekommer i större mängd, å extra stat för år 1919 anvisa ett förslagsanslag, högst 15,000 kronor att utgå i den mån motsvarande belopp av enskilda, kommuner, landsting eller hushållningssällskap för ändamålet tillskjutes och i övrigt på de villkor och bestämmelser Kungl. Maj:t kan komma att föreskriva.

Stockholm den 10 maj 1918.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Närvarande: Hrr greve Hamilton, Holmquist, Fahlén, Lindblad, Hellström, greve Wachtmeister, Sjöblom, Johansson, Nilsson i Landeryd, Lundström, Sävström, friherre Silfverschiöld, friherre Hermelin, Norin och Olsson.
